

Trends & Cijfers

Editie: Cijfers

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe uitgave van 'Trends en Cijfers, werken in de publieke sector 2014'. Dit onderdeel 'Editie: Cijfers', geeft een overzicht van de relevante cijfers en reeksen op het gebied van arbeidszaken in de publieke sector.

Daar waar het onderdeel 'Editie: Trends' zich voornamelijk richt op de opvallendste ontwikkelingen op gebied van o.a. arbeidsvoorwaarden en omvang van de overheid, geeft deze publicatie een gedetailleerd overzicht van de achterliggende statistieken. U vindt hier nadere analyses van de cijfers, uitgesplitst naar jaar, sector of op basis van leeftijd en geslacht.

Deze editie omvat de ontwikkeling van de omvang van de overheid, het personeelsbestand, de in- en uitstroom, het ziekteverzuim van overheidsperoneel en de loonsom binnen de publieke sector.

Alle gepubliceerde cijfers zijn tevens beschikbaar in onze online kennisbank www.arbeidenoverheid.nl. Deze kennisbank is onlangs vernieuwd en uitgebreid. Naast alle cijfers en onderzoeken op gebied van arbeidszaken in de publieke sector, biedt de website ook een breed scala aan kennispublicaties op de beleidsgebieden bestuur, democratie, informatiebeleid en koninkrijksrelaties. De komende maanden zal de inhoud van de kennisbank verder uitgebreid worden.

De opbouw van de hoofdstukken is zoveel mogelijk afgestemd met de opbouw van de hoofdstukken en thema's in de 'Editie:Trends' en de online kennisbank. Deze drie producten geven gezamenlijk – elk op een ander detailniveau – een compleet overzicht van alle ontwikkelingen bij de overheid als de grootste werkgever van Nederland.

Suggesties voor aanvullingen en verbeteringen zijn uiteraard welkom, via www.arbeidenoverheid.nl.

Met vriendelijke groet,

L.D.P. Lombaers
Directeur Arbeidszaken Publieke Sector

Inhoud

1. Inleiding	7
2. Omvang van de overheid	11
2.1 Overheid en Onderwijs	12
2.2 Gemeenschappelijke regelingen	13
2.3 Zelfstandige bestuursorganen	13
3. Personeel en Participatie	15
3.1 Overheid en Onderwijs	16
3.2 Gemeenschappelijke regelingen	19
4. Mobiliteit	21
4.1 Instroom werkzame personen	22
4.2 Uitstroom werkzame personen	25
5. Lonen	29
6. Toelichting	33
6.1 Bronvermelding	34
6.2 Definities	35

1

Inleiding

Inleiding

Deze 'Editie: Cijfers' geeft een cijfermatig overzicht van de veertien arbeidsvoorwaardelijke overheidssectoren. De volgende sectoren behoren tot de taakvelden:

- Openbaar Bestuur (Rijk, Gemeenten, Provincies, Rechterlijke Macht, Waterschappen),
- Onderwijs en Wetenschappen (Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs, Onderzoekinstellingen, Universitair Medische Centra),
- Veiligheid (Defensie, Politie).

Deze veertien sectoren worden als geheel aangeduid met Overheid en Onderwijs.

Gemeenschappelijke regelingen en Zelfstandige bestuursorganen zijn niet direct verbonden aan een arbeidsvoorwaardelijke sector, daarom komen deze instellingen in deze publicatie zijdelings aan de orde.

De cijfers worden gepresenteerd in een viertal hoofdstukken, waarin de afgelopen tien jaar (2003-2013) in tabellen¹ wordt weergegeven.

In het eerste hoofdstuk 'Omvang' wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de omvang binnen Overheid en Onderwijs.

Het hoofdstuk 'Personeel en Participatie' bevat cijfers die laten zien wie binnen Overheid en Onderwijs werkt. In het hoofdstuk 'Mobiliteit' worden de ontwikkelingen op het gebied van de instroom van nieuwe werknemers, de zittende werknemers (stand 31 december 2013) en de uitstroom van werknemers weergegeven.

In het hoofdstuk 'Lonen' wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de lonen en de loonsom.

Tot slot wordt in het laatste hoofdstuk een overzicht gegeven van alle gebruikte bronnen en de gehanteerde definities in deze publicatie.

¹ Bij enkele tabellen in deze publicatie zijn de cijfers voor de jaren 2003 t/m 2009 niet opgenomen. Dit is vanwege het (vooralsnog) ontbreken van betrouwbare gegevens. Deze gegevens worden op een later tijdstip beschikbaar gesteld via de online kennisbank op www.arbeidenoverheid.nl.

2

Omvang van de overheid

2.1 Overheid en Onderwijs

2.1.1 Aantal werkzame personen

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	344.202	334.342	323.531	324.528	320.952	320.748	327.577	324.707	313.512	305.925	296.675
Rijk	125.393	119.630	116.615	120.287	123.171	123.335	123.599	122.537	119.064	116.997	116.413
Gemeenten	191.727	187.731	180.329	177.618	171.353	171.189	177.133	175.176	168.051	163.115	155.140
Provincies	14.019	13.686	13.341	13.337	13.180	13.003	13.285	13.217	12.625	12.179	11.494
Rechterlijke Macht	3.059	3.224	3.191	3.371	3.594	3.546	3.619	3.692	3.665	3.564	3.537
Waterschappen	10.004	10.071	10.055	9.915	9.654	9.675	9.941	10.085	10.107	10.070	10.091
Onderwijs en Wetenschappen	482.015	480.215	476.606	482.142	497.282	503.876	517.820	512.377	510.679	499.710	501.582
Primair Onderwijs	178.934	180.147	180.676	180.708	184.790	187.072	189.586	186.587	182.793	177.193	177.921
Voortgezet Onderwijs	100.779	101.027	100.283	100.984	106.429	105.051	108.324	106.093	106.002	105.991	105.920
Middelbaar Beroepsonderwijs	56.186	54.608	53.336	55.461	55.159	55.869	56.547	57.162	55.787	52.002	51.204
Hoger Beroepsonderwijs	33.993	33.986	34.414	35.363	38.585	40.027	42.020	41.732	42.443	43.015	43.352
Wetenschappelijk Onderwijs	53.360	51.019	48.730	49.346	49.435	51.226	54.461	52.851	54.185	53.346	53.086
Onderzoekinstellingen	3.100	2.814	2.689	2.619	2.493	2.510	2.630	2.756	2.751	2.866	2.763
Universitair Medische Centra	55.663	56.614	56.478	57.661	60.391	62.121	64.252	65.196	66.718	65.297	67.336
Veiligheid	130.696	127.087	128.492	130.500	129.635	129.773	134.675	133.487	129.736	127.210	125.274
Defensie	72.793	69.276	70.426	71.009	68.157	67.527	69.377	68.956	65.027	61.770	60.185
Politie	57.903	57.811	58.066	59.491	61.478	62.246	65.298	64.531	64.709	65.440	65.089
Totaal Overheid en Onderwijs	956.913	941.644	928.629	937.170	947.869	954.397	980.072	970.571	953.927	932.845	923.531
Totaal Nederland	7.803.000	7.771.000	7.822.000	7.941.000	8.154.000	8.343.000	8.324.000	8.233.000	8.232.000	8.254.000	8.184.000
Aandeel van de werkzame personen in overheid en onderwijs t.o.v. werkzame personen Nederland (%)	12,3	12,1	11,9	11,8	11,6	11,4	11,8	11,8	11,6	11,3	11,3

2.1.2 Werkzaam in fte's

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	311.701	301.958	291.434	292.242	288.702	289.008	295.508	293.494	283.592	277.418	269.765
Rijk	116.843	111.347	108.436	111.994	114.850	114.999	115.288	114.272	110.988	109.098	108.836
Gemeenten	170.033	165.889	158.714	155.935	149.740	150.042	155.648	154.480	148.299	144.490	137.689
Provincies	12.724	12.414	12.007	12.008	11.849	11.707	11.971	11.929	11.393	11.028	10.431
Rechterlijke Macht	2.853	2.998	2.965	3.129	3.328	3.292	3.362	3.439	3.419	3.324	3.308
Waterschappen	9.249	9.310	9.312	9.175	8.934	8.969	9.238	9.374	9.492	9.478	9.500
Onderwijs en Wetenschappen	379.809	377.735	374.539	379.600	390.987	394.807	403.594	404.799	401.041	392.861	393.272
Primair Onderwijs	135.458	135.887	135.762	136.533	139.591	140.200	141.657	141.090	136.793	131.338	130.097
Voortgezet Onderwijs	82.226	82.348	81.577	82.593	86.841	85.524	87.237	86.572	86.200	86.239	85.879
Middelbaar Beroepsonderwijs	44.187	43.101	42.264	44.252	44.329	45.058	45.564	46.392	45.242	42.231	41.634
Hoger Beroepsonderwijs	24.760	24.703	25.095	26.668	28.692	29.789	30.867	31.307	31.967	32.349	32.834
Wetenschappelijk Onderwijs	44.842	43.090	41.241	40.014	40.039	41.216	43.091	43.346	43.834	43.293	43.873
Onderzoekinstellingen	2.690	2.458	2.498	2.425	2.279	2.284	2.399	2.526	2.536	2.647	2.556
Universitair Medische Centra	45.646	46.148	46.103	47.115	49.215	50.736	52.778	53.567	54.470	54.764	56.397
Veiligheid	125.980	121.868	122.627	124.726	123.296	123.180	128.223	127.650	124.344	122.008	120.476
Defensie	71.449	68.028	68.974	69.981	67.095	66.415	68.218	67.871	64.099	60.943	59.425
Politie	54.531	53.840	53.653	54.744	56.201	56.765	60.005	59.779	60.245	61.065	61.050
Totaal Overheid en Onderwijs	817.491	801.561	788.600	796.568	802.985	806.994	827.324	825.942	808.977	792.287	783.512

2.2 Gemeenschappelijke regelingen

2.2.1 Omvang

	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal werkzame personen	26.250	28.195	29.140	30.843	33.548
Werkzaam in fte's	22.560	24.439	25.313	26.757	29.280

2.3 Zelfstandige bestuursorganen

2.3.1 Omvang

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Werkzaam in fte's	49.294	47.702	46.204	44.524	42.681	40.492	40.222	39.796

3

Personeel en Participatie

3.1 Overheid en Onderwijs

3.1.1 Werkzame personen, deeltijd (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	30	31	32	33	34	34	34	35	35	35	35
Rijk	24	25	26	26	26	27	27	28	28	28	28
Gemeenten	33	35	36	38	39	40	39	40	40	40	40
Provincies	34	35	39	39	40	40	40	40	41	39	39
Rechterlijke Macht	28	23	31	32	33	34	34	35	35	36	36
Waterschappen	59	22	23	23	23	24	23	25	23	24	24
Onderwijs en Wetenschappen	54	55	56	56	56	57	57	58	59	60	60
Primair Onderwijs	59	61	62	62	63	64	63	65	67	69	70
Voortgezet Onderwijs	50	51	52	52	53	53	54	55	56	57	58
Middelbaar Beroepsonderwijs	54	54	54	54	54	54	53	54	55	55	56
Hoger Beroepsonderwijs	60	61	62	60	62	63	63	63	64	64	64
Wetenschappelijk Onderwijs	41	41	42	44	44	45	45	43	45	45	43
Onderzoekinstellingen	36	36	24	25	28	30	28	29	28	28	28
Universitair Medische Centra	52	53	54	54	54	54	53	54	55	53	54
Veiligheid	13	14	16	15	16	17	17	16	16	16	16
Defensie	6	6	7	4	4	5	5	5	4	4	4
Politie	23	25	26	28	29	30	29	28	28	28	27
Totaal Overheid en Onderwijs	40	41	42	42	43	44	44	44	45	46	46

3.1.2 Werkzame personen, vrouwen (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	39	40	41	41	42	43	44	44	45	45	45
Rijk	38	39	41	41	42	42	42	43	43	43	44
Gemeenten	40	40	41	42	44	45	46	46	47	47	48
Provincies	38	38	39	40	40	41	42	42	42	43	43
Rechterlijke Macht	48	49	50	51	52	53	53	54	55	56	57
Waterschappen	25	26	26	26	27	27	27	28	27	28	28
Onderwijs en Wetenschappen	60	61	61	62	63	63	63	64	65	65	66
Primair Onderwijs	78	78	79	80	80	81	80	81	82	82	83
Voortgezet Onderwijs	45	45	47	47	49	49	49	51	52	53	54
Middelbaar Beroepsonderwijs	52	52	52	53	53	53	53	54	54	55	55
Hoger Beroepsonderwijs	46	47	48	50	50	52	52	53	54	55	55
Wetenschappelijk Onderwijs	41	41	42	43	43	44	45	46	46	47	47
Onderzoekinstellingen	41	41	31	31	32	34	33	34	34	34	35
Universitair Medische Centra	67	67	67	68	68	68	69	69	69	69	69
Veiligheid	21	21	22	22	23	24	24	24	24	25	25
Defensie	13	13	13	13	13	14	14	14	14	14	14
Politie	31	32	33	34	34	35	35	35	35	35	35
Totaal Overheid en Onderwijs	47	48	49	49	50	51	51	52	53	53	54
Totaal Nederland	44	44	44	45	45	45	46	46	47	47	47

3.1.3 Werkzame personen, jonger dan 30 jaar (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	10	9	9	8	8	8	8	7	6	5	5
Rijk	11	10	10	10	10	10	9	8	7	6	6
Gemeenten	9	9	8	8	7	7	8	7	6	5	4
Provincies	8	7	7	6	6	6	6	5	4	4	3
Rechterlijke Macht	5	5	4	4	4	3	3	3	3	2	1
Waterschappen	8	8	7	6	6	6	6	5	5	5	4
Onderwijs en Wetenschappen	16	16	16	16	17	17	18	16	16	15	15
Primair Onderwijs	19	19	18	18	18	19	20	18	17	16	15
Voortgezet Onderwijs	12	12	12	13	13	13	13	13	13	12	12
Middelbaar Beroepsonderwijs	7	7	7	8	8	8	8	7	7	6	6
Hoger Beroepsonderwijs	8	8	9	11	11	10	10	9	9	9	9
Wetenschappelijk Onderwijs	25	25	24	26	26	27	28	25	27	27	26
Onderzoekinstellingen	14	14	25	23	21	22	22	24	25	24	24
Universitair Medische Centra	21	21	20	20	21	21	22	22	23	21	21
Veiligheid	29	28	28	28	28	28	28	27	26	24	23
Defensie	37	38	37	36	36	36	37	36	34	32	32
Politie	18	18	18	19	19	20	19	18	17	17	15
Totaal Overheid en Onderwijs	16	15	14	15	15	16	16	15	14	13	13

3.1.4 Werkzame personen, 50 jaar en ouder (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	30	31	31	32	34	36	37	39	41	43	46
Rijk	27	27	27	28	30	32	35	37	40	42	44
Gemeenten	32	33	33	35	36	37	39	40	42	44	46
Provincies	35	36	35	37	38	40	41	43	46	48	50
Rechterlijke Macht	39	40	40	40	41	42	43	44	45	47	48
Waterschappen	31	32	33	34	36	37	38	39	40	41	44
Onderwijs en Wetenschappen	32	33	34	35	36	37	38	39	39	39	40
Primair Onderwijs	28	30	32	34	35	36	37	38	39	39	39
Voortgezet Onderwijs	40	41	41	42	42	43	44	44	44	45	45
Middelbaar Beroepsonderwijs	41	43	44	45	47	48	50	51	52	53	54
Hoger Beroepsonderwijs	37	39	39	38	39	40	40	41	41	41	42
Wetenschappelijk Onderwijs	28	28	28	27	28	28	27	29	28	28	29
Onderzoekinstellingen	29	31	26	27	29	29	29	28	27	27	27
Universitair Medische Centra	21	22	22	24	25	26	27	28	28	30	31
Veiligheid	18	18	19	21	22	23	25	26	28	30	31
Defensie	15	14	15	17	18	20	20	21	23	24	25
Politie	21	22	23	24	26	28	30	32	34	35	37
Totaal Overheid en Onderwijs	29	30	31	32	34	35	36	37	38	39	40

3.1.5 Werkzame personen, niet-westerse allochtonen (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8
Rijk	6	7	7	7	8	8	8	8	8	8	9
Gemeenten	7	8	8	8	8	8	8	8	8	9	9
Provincies	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Rechterlijke Macht	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	3
Waterschappen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Onderwijs en Wetenschappen	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	6
Primair Onderwijs	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Voortgezet Onderwijs	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5
Middelbaar Beroepsonderwijs	4	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6
Hoger Beroepsonderwijs	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	5
Wetenschappelijk Onderwijs	4	5	5	6	7	8	8	9	9	9	9
Onderzoekinstellingen	5	5	6	6	7	8	9	10	11	12	12
Universitair Medische Centra	6	6	7	7	7	7	8	8	8	8	8
Veiligheid	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5
Defensie	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5
Politie	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Totaal Overheid en Onderwijs	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6
Totaal Nederland	8	8	8	8	9	9	9	9	9	10	10

3.1.6 Werkzame personen in hoge functies, vrouwen (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	17	18	20	21	22	23	23	25	25	26	27
Rijk	19	20	21	22	23	23	24	25	25	26	27
Gemeenten	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	29
Provincies	14	16	16	19	20	21	21	22	23	24	26
Rechterlijke Macht	19	20	20	22	20	21	23	20	23	24	23
Waterschappen	7	9	9	10	10	11	12	14	16	17	17
Onderwijs en Wetenschappen	23	24	25	26	27	30	32	32	33	35	37
Primair Onderwijs	31	33	34	36	37	44	46	44	45	47	50
Voortgezet Onderwijs	15	17	19	19	20	20	22	23	24	26	29
Middelbaar Beroepsonderwijs	25	26	26	27	27	28	29	29	30	31	31
Hoger Beroepsonderwijs	24	25	26	24	27	29	31	31	34	34	36
Wetenschappelijk Onderwijs	10	11	12	12	13	14	14	16	17	18	19
Onderzoekinstellingen	12	13	11	12	13	14	14	17	17	18	19
Universitair Medische Centra	27	28	30	31	32	33	35	36	36	38	39
Veiligheid	7	8	9	10	9	10	10	11	12	13	13
Defensie	5	5	6	6	6	7	7	8	9	9	10
Politie	10	12	13	14	12	13	13	14	15	16	17
Totaal Overheid en Onderwijs	19	19	21	22	23	24	26	27	28	29	30

3.1.7 Werkzame personen, ziekteverzuim (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar bestuur en overheidssdiensten	6,3	5,2	5,5	5,4	5,5	5,6	5,3	5,1	5,4	5,3	5,0
Onderwijs	-	5,6	5,4	5,1	4,9	4,9	5,0	5,1	5,1	5,0	5,0
Gezondheidszorg- en welzijnszorg	6,2	5,6	5,6	5,3	5,2	5,3	5,2	5,2	5,2	5,0	4,8
Totaal Nederland (alle economische activiteiten)	4,7	4,2	4,1	4,2	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2	4,0	3,9

3.2 Gemeenschappelijke regelingen

3.2.1 Werkzame personen (%)

	2009	2010	2011	2012	2013
Deeltijd	42	41	41	42	41
Vrouwen	46	46	46	47	46
Jonger dan 30 jaar	8	8	7	6	5
50 jaar en ouder	37	38	40	42	43

4

Mobilität

4.1 Instroom werkzame personen

4.1.1 Instroom werkzame personen (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	6	4	5	6	7	7	7	4	3	2	3
Rijk	4	4	5	8	8	6	5	3	2	2	3
Gemeenten	7	5	4	5	7	8	8	5	3	3	3
Provincies	8	5	5	6	6	7	8	5	3	2	2
Rechterlijke Macht	7	6	5	6	6	6	6	5	4	1	2
Waterschappen	6	6	5	3	5	8	8	6	6	4	4
Onderwijs en Wetenschappen	11	8	8	9	11	11	10	9	8	8	9
Primair Onderwijs	9	7	6	7	7	8	7	6	6	5	7
Voortgezet Onderwijs	10	7	8	9	10	9	8	8	8	6	7
Middelbaar Beroepsonderwijs	9	5	6	8	12	11	7	7	6	5	6
Hoger Beroepsonderwijs	13	11	11	14	16	14	12	10	11	12	10
Wetenschappelijk Onderwijs	15	14	15	16	16	18	19	16	16	15	16
Onderzoekinstellingen	14	12	12	13	13	17	18	16	16	17	13
Universitair Medische Centra	15	11	10	11	15	14	14	14	11	11	12
Veiligheid	5	5	7	7	8	7	7	4	3	2	2
Defensie	5	5	9	8	8	8	9	6	2	1	3
Politie	5	4	5	7	8	6	4	2	3	3	2
Totaal Overheid en Onderwijs	8	7	7	8	9	9	8	7	6	5	6

4.1.2 Instroom werkzame personen, aandeel vrouwen van totale instroom (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	50	51	52	52	54	56	54	53	50	49	52
Rijk	51	56	54	52	53	55	54	55	54	51	53
Gemeenten	50	50	52	53	55	57	56	54	51	50	52
Provincies	48	48	47	51	50	52	50	48	41	40	44
Rechterlijke Macht	65	59	64	61	67	64	60	60	68	52	51
Waterschappen	33	37	40	41	38	36	39	36	27	32	37
Onderwijs en Wetenschappen	65	65	65	66	66	66	66	65	65	65	66
Primair Onderwijs	83	82	82	83	84	82	84	83	85	85	83
Voortgezet Onderwijs	56	60	60	58	62	59	59	59	59	60	60
Middelbaar Beroepsonderwijs	57	57	58	61	59	57	60	59	61	59	59
Hoger Beroepsonderwijs	57	54	58	59	60	61	59	59	59	59	58
Wetenschappelijk Onderwijs	47	47	47	49	50	50	51	51	51	50	50
Onderzoekinstellingen	31	32	36	39	38	40	34	34	34	35	38
Universitair Medische Centra	66	68	67	69	68	71	70	70	69	69	68
Veiligheid	30	25	26	30	32	25	27	23	26	29	24
Defensie	17	13	16	18	19	20	16	14	13	13	12
Politie	45	38	43	45	45	46	44	41	35	35	39
Totaal Overheid en Onderwijs	58	58	57	58	59	59	59	59	60	61	62

4.1.3 Instroom werkzame personen, aandeel niet-westerse allochtonen van totale instroom (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	10	12	12	13	13	13	12	11	11	12
Rijk	12	14	13	15	15	15	13	14	13	16
Gemeenten	10	10	12	11	12	13	13	10	10	9
Provincies	7	6	5	6	5	7	7	5	5	3
Rechterlijke Macht	1	4	2	5	2	6	6	8	3	4
Waterschappen	3	5	5	5	3	6	5	3	6	6
Onderwijs en Wetenschappen	6	7	8	8	9	8	9	9	9	9
Primair Onderwijs	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4
Voortgezet Onderwijs	6	6	7	7	8	8	7	7	9	8
Middelbaar Beroepsonderwijs	7	8	9	13	8	11	11	10	10	11
Hoger Beroepsonderwijs	4	6	7	7	8	8	8	8	7	7
Wetenschappelijk Onderwijs	8	10	11	13	14	14	14	15	14	15
Onderzoekinstellingen	9	14	10	11	15	17	16	19	16	20
Universitair Medische Centra	9	10	10	10	11	10	13	11	10	10
Veiligheid	7	7	7	8	6	7	8	6	6	6
Defensie	6	6	7	7	6	6	6	5	6	5
Politie	8	8	9	8	9	8	12	7	6	7
Totaal Overheid en Onderwijs	7	8	9	9	10	9	10	9	9	9

4.1.4 Instroom en doorstroom naar hoge functies (aantallen)

	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	4.935	4.349	4.374	4.688
Rijk	1.688	1.789	2.239	2.356
Gemeenten	2.703	2.099	1.652	1.835
Provincies	286	209	225	255
Rechterlijke Macht	89	72	102	81
Waterschappen	169	180	156	161
Onderwijs en Wetenschappen	12.517	11.334	11.355	13.091
Primair Onderwijs	4.500	3.240	3.412	5.016
Voortgezet Onderwijs	3.498	3.541	3.733	4.004
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.028	856	782	822
Hoger Beroepsonderwijs	1.750	1.848	1.699	1.525
Wetenschappelijk Onderwijs	641	812	720	645
Onderzoekinstellingen	72	63	61	49
Universitair Medische Centra	1.028	974	948	1.030
Veiligheid	2.409	2.225	2.003	2.075
Defensie	1.055	837	506	603
Politie	1.354	1.388	1.497	1.472
Totaal Overheid en Onderwijs	19.861	17.908	17.732	19.854

4.2 Uitstroom werkzame personen

4.1.5 Instroom en doorstroom naar hoge functies, aandeel vrouwen van totaal aantal instroom en doorstroom naar hoge functies (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	30	26	31	31	32	35	34	37	33	33	36
Rijk	37	28	33	32	32	37	30	38	32	31	33
Gemeenten	27	25	32	30	34	34	36	37	34	36	41
Provincies	24	25	25	28	27	29	30	29	33	36	35
Rechterlijke Macht	21	33	22	44	25	44	36	18	33	31	28
Waterschappen	18	21	21	25	17	22	29	25	31	29	19
Onderwijs en Wetenschappen	37	41	38	37	40	44	46	46	47	47	52
Primair Onderwijs	54	55	49	53	56	67	68	65	68	68	67
Voortgezet Onderwijs	27	34	31	21	27	21	25	27	31	36	42
Middelbaar Beroepsonderwijs	27	34	32	33	31	37	39	37	39	47	42
Hoger Beroepsonderwijs	33	33	32	26	35	34	38	36	42	39	44
Wetenschappelijk Onderwijs	18	20	21	18	25	22	21	27	25	27	32
Onderzoekinstellingen	21	26	10	29	23	21	19	25	25	21	31
Universitair Medische Centra	34	42	42	44	39	45	45	50	45	48	49
Veiligheid	12	13	12	15	9	17	13	14	19	18	20
Defensie	8	7	7	11	9	14	11	13	18	13	17
Politie	17	19	18	20	8	21	16	17	20	19	21
Totaal Overheid en Onderwijs	31	32	32	32	33	37	37	38	39	40	45

4.2.1 Uitstroom werkzame personen (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	6	7	8	6	8	7	4	5	6	5	6
Rijk	6	9	8	4	5	6	5	4	5	4	4
Gemeenten	5	7	8	7	10	8	5	5	6	6	8
Provincies	7	7	8	7	8	8	6	5	7	6	8
Rechterlijke Macht	3	2	3	3	3	4	4	3	5	4	4
Waterschappen	4	5	5	5	8	8	5	5	6	5	4
Onderwijs en Wetenschappen	9	8	9	8	8	9	8	8	9	10	8
Primair Onderwijs	7	6	6	7	6	6	6	7	8	9	6
Voortgezet Onderwijs	8	8	8	7	8	8	7	7	8	8	7
Middelbaar Beroepsonderwijs	7	10	9	7	7	9	8	8	9	9	7
Hoger Beroepsonderwijs	8	9	10	10	10	11	10	9	9	9	9
Wetenschappelijk Onderwijs	16	15	18	16	16	15	15	16	16	17	17
Onderzoekinstellingen	20	13	16	16	18	16	14	11	16	13	16
Universitair Medische Centra	10	10	10	10	10	11	11	11	10	13	9
Veiligheid	8	7	6	8	7	8	7	5	6	6	5
Defensie	11	11	8	10	10	10	10	7	9	9	8
Politie	4	4	4	6	5	5	5	4	3	2	2
Totaal Overheid en Onderwijs	7	8	8	8	8	8	7	7	8	8	7

4.2.2 Uitstroom werkzame personen, aandeel vrouwen van totale uitstroom (%)

	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	44	43	43	42
Rijk	48	44	42	41
Gemeenten	42	43	44	43
Provincies	42	35	38	37
Rechterlijke Macht	50	39	40	35
Waterschappen	28	30	28	28
Onderwijs en Wetenschappen	60	60	61	59
Primair Onderwijs	78	77	78	76
Voortgezet Onderwijs	48	48	49	51
Middelbaar Beroepsonderwijs	53	53	52	53
Hoger Beroepsonderwijs	52	52	53	53
Wetenschappelijk Onderwijs	47	47	47	47
Onderzoekinstellingen	30	33	35	31
Universitair Medische Centra	68	67	68	66
Veiligheid	20	21	17	17
Defensie	13	14	12	13
Politie	32	41	32	30
Totaal Overheid en Onderwijs	52	52	53	50

4.2.3 Uitstroom werkzame personen, aandeel jonger dan 30 jaar van totale uitstroom (%)

	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	14	12	10	8
Rijk	19	14	12	12
Gemeenten	11	11	9	6
Provincies	9	10	8	4
Rechterlijke Macht	4	2	2	2
Waterschappen	7	6	7	6
Onderwijs en Wetenschappen	30	27	29	28
Primair Onderwijs	23	22	23	19
Voortgezet Onderwijs	20	18	19	18
Middelbaar Beroepsonderwijs	13	13	13	11
Hoger Beroepsonderwijs	26	25	25	25
Wetenschappelijk Onderwijs	52	45	46	50
Onderzoekinstellingen	25	20	23	24
Universitair Medische Centra	37	35	42	34
Veiligheid	32	38	31	34
Defensie	38	44	35	38
Politie	18	20	18	19
Totaal Overheid en Onderwijs	26	24	25	23

4.2.5 Uitstroom werkzame personen, aandeel niet-westerse allochtonen van totaal werkzame niet-westerse allochtonen (%)

	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	6	6	5	5
Rijk	7	6	5	4
Gemeenten	5	6	6	6
Provincies	4	7	5	9
Rechterlijke Macht	4	5	8	2
Waterschappen	9	1	3	8
Onderwijs en Wetenschappen	13	13	14	13
Primair Onderwijs	9	9	11	9
Voortgezet Onderwijs	10	12	9	9
Middelbaar Beroepsonderwijs	9	11	13	9
Hoger Beroepsonderwijs	14	15	12	11
Wetenschappelijk Onderwijs	22	23	23	24
Onderzoekinstellingen	13	16	14	25
Universitair Medische Centra	14	13	18	13
Veiligheid	9	6	6	6
Defensie	9	9	9	10
Politie	5	4	3	3
Totaal Overheid en Onderwijs	9	10	10	9

4.2.4 Uitstroom werkzame personen, aandeel 50 jaar of ouder van totale uitstroom (%)

	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	45	50	57	57
Rijk	36	43	50	55
Gemeenten	49	54	60	57
Provincies	45	51	61	56
Rechterlijke Macht	65	74	79	81
Waterschappen	55	62	62	60
Onderwijs en Wetenschappen	35	39	38	39
Primair Onderwijs	44	48	47	53
Voortgezet Onderwijs	50	52	53	52
Middelbaar Beroepsonderwijs	53	55	57	60
Hoger Beroepsonderwijs	37	39	39	38
Wetenschappelijk Onderwijs	13	17	17	14
Onderzoekinstellingen	15	24	19	19
Universitair Medische Centra	19	21	21	21
Veiligheid	39	34	40	37
Defensie	33	31	37	31
Politie	50	44	53	56
Totaal Overheid en Onderwijs	38	38	43	44

5

Lonen

5.1 Loonsom (raming in miljoenen)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	14.460	14.714	14.710	14.820	15.429	16.245	16.810	17.350	17.564	17.628	17.438
Rijk	5.760	5.750	5.630	6.010	6.359	6.609	6.800	6.980	6.934	7.042	7.066
Gemeenten	7.500	7.610	7.700	7.420	7.605	8.054	8.360	8.670	8.911	8.847	8.633
Provincies	600	644	650	650	681	742	770	780	769	767	749
Rechterlijke Macht	200	270	280	290	322	342	360	370	374	379	380
Waterschappen	400	440	450	450	462	498	520	550	576	593	610
Onderwijs en Wetenschappen	17.890	18.250	19.030	20.151	20.940	21.695	22.680	23.370	23.664	23.893	24.191
Primair Onderwijs	5.941	6.031	6.311	6.754	6.901	7.034	7.200	7.270	7.252	7.169	7.074
Voortgezet Onderwijs	4.053	4.119	4.230	4.493	4.816	4.952	5.000	5.170	5.255	5.467	5.468
Middelbaar Beroepsonderwijs	2.239	2.211	2.276	2.496	2.494	2.534	2.680	2.800	2.770	2.680	2.659
Hoger Beroepsonderwijs	1.363	1.389	1.533	1.652	1.731	1.840	1.970	2.080	2.169	2.239	2.281
Wetenschappelijk Onderwijs	2.168	2.165	2.220	2.277	2.233	2.334	2.650	2.640	2.685	2.698	2.820
Onderzoekinstellingen	136	125	130	129	122	131	130	140	144	157	156
Universitair Medische Centra	1.990	2.210	2.330	2.350	2.643	2.870	3.050	3.270	3.389	3.483	3.733
Veiligheid	5.600	5.580	5.510	5.820	5.944	6.459	6.800	6.950	7.046	7.123	7.063
Defensie	3.100	2.940	2.890	3.060	3.060	3.217	3.430	3.420	3.459	3.401	3.332
Politie	2.500	2.640	2.620	2.760	2.884	3.242	3.370	3.530	3.587	3.722	3.731
Totaal Overheid en Onderwijs	37.950	38.544	39.250	40.791	42.313	44.399	46.290	47.670	48.274	48.644	48.692

5.2 Contractloonontwikkeling op niveaubasis (%)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Openbaar Bestuur	2,09	-0,07	0,82	3,02	3,45	3,34	1,36	2,10	-0,18	1,42	-0,31
Rijk	1,11	0,17	0,55	2,98	3,50	3,08	3,25	2,56	0,00	0,00	0,00
Gemeenten	2,73	-0,50	1,00	3,10	3,45	3,55	0,00	1,77	-0,39	2,75	-0,75
Provincies	2,26	2,73	0,93	2,86	2,67	3,63	0,40	1,63	1,47	0,00	0,00
Rechterlijke Macht	0,69	0,09	0,64	2,55	4,11	2,36	3,25	2,56	0,00	0,00	0,00
Waterschappen	2,97	1,11	0,64	2,48	3,62	3,05	1,40	2,42	-0,92	-0,50	2,04
Onderwijs en Wetenschappen	2,97	0,01	0,83	2,42	3,48	3,40	2,29	0,58	0,16	0,28	0,27
Primair Onderwijs	2,53	0,00	0,76	2,44	3,64	3,44	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00
Voortgezet Onderwijs	2,53	0,00	0,76	2,44	3,77	3,38	4,15	-0,61	0,06	0,00	0,00
Middelbaar Beroepsonderwijs	2,83	-0,43	1,00	3,02	3,80	4,15	1,17	0,00	0,00	0,00	0,00
Hoger Beroepsonderwijs	3,14	-0,13	0,26	1,83	4,36	3,25	2,80	2,40	1,10	-0,06	-0,64
Wetenschappelijk Onderwijs	3,00	0,60	0,89	2,81	2,91	3,08	3,26	0,00	-0,70	0,00	2,00
Onderzoekinstellingen	0,09	0,00	0,60	2,31	3,16	3,54	2,79	1,60	0,00	2,04	-1,04
Universitair Medische Centra	5,30	0,00	1,30	1,81	2,20	2,98	3,26	3,29	1,00	1,81	0,79
Veiligheid	1,53	-0,23	0,98	1,56	2,19	5,94	1,44	0,60	0,00	0,82	0,19
Defensie	0,09	0,00	0,97	1,42	2,98	3,55	2,21	-0,31	0,00	1,66	0,40
Politie	3,42	-0,52	1,00	1,74	1,25	8,75	0,57	1,62	0,00	0,00	0,00
Totaal Overheid en Onderwijs	2,41	-0,06	0,85	2,51	3,27	3,76	1,83	1,12	0,02	0,76	0,06

6

Toelichting

6.1 Bronvermelding

Openbaar bestuur

- Sector Rijk: ABP, IPA-systeem, SAP payroll
- Sector Gemeenten: ABP
- Sector Provincies: ABP
- Sector Rechterlijke Macht: ABP
- Sector Waterschappen: ABP

Onderwijs en Wetenschappen

- Sector Primair Onderwijs: ABP
- Sector Voorgezet Onderwijs: ABP
- Sector Middelbaar Beroepsonderwijs: ABP
- Sector Hoger Beroepsonderwijs: ABP
- Sector Wetenschappelijk Onderwijs: ABP
- Sector Onderzoekinstellingen: ABP
- Sector Universitair Medische Centra: ABP

Veiligheid

- Sector Defensie: NSK (Nieuw Salarissysteem Krijgsmacht)
- Sector Politie: PolBIS¹

Gemeenschappelijke regelingen

De gegevens over gemeenschappelijke regelingen zijn afkomstig van bestanden van het ABP.

Zelfstandige bestuursorganen

De gegevens over zelfstandige bestuursorganen zijn afkomstig van de departementen.

Gegevens instroom en uitstroom

De instroom en uitstroom gegevens in hoofdstuk 4 Mobiliteit zijn afgeleid van bestanden van het ABP.

¹ De cijfers van deze publicatie en de cijfers van de sector Politie kunnen vanwege afwijkende definities kleine verschillen vertonen.

6.2 Definities en teksten per hoofdstuk

Contractloon

Het brutoloon voor zover deze voortvloeit uit CAO-afspraken. Globaal: het salaris eindejaarsuitkering, eenmalige uitkeringen en vakantie-uitkering.

Deeltijd

Van deeltijd is sprake als niet de volledige gebruikelijke arbeidsduur gewerkt wordt. De gebruikelijke arbeidsduur is niet in alle sectoren gelijk. De omvang van een volledige werkweek per sector bedraagt ultimo 2013:

Openbaar bestuur: de sectoren Rijk, Gemeenten, Provincies en Rechterlijke Macht: 36 uur per week; de sector Waterschappen 37 uur per week.

Onderwijs en wetenschappen: De sectoren Primair Onderwijs, Voorgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Beroepsonderwijs werken niet met het begrip volledige werkweek. Ten behoeve van de sociale verzekeringen wordt een werkweek gedefinieerd als 36,86 uur. De sectoren Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoekinstellingen kennen een werkweek van 38 uur. De sector Universitair Medische Centra heeft een werkweek van 36 uur.

Veiligheid: de sector Defensie kent een werkweek van 38 uur. Bij de sector Politie geldt een werkweek van 36 uur, met de keuze 38 of 40 uur te mogen werken.

Bij de sector Politie worden aspiranten meegeteld voor het deel dat ze werkzaam zijn, en niet voor het deel dat ze in opleiding zijn. Daarom drukken zij de deeltijdfactor bij de sector Politie. Bij de sector Defensie kent alleen het burgerpersoneel een deeltijdaanstelling. Het militair personeel kan niet in deeltijd een aanstelling krijgen. Zij kunnen wel gebruik maken van deeltijdverlof.

Fte

Een fte is een rekeneenheid waarmee de omvang van een dienstverband wordt uitgedrukt. Onder één fte wordt een volledige werkweek verstaan. Niet alle werkweken bij de diverse sectoren zijn gelijk. Zie meer bij Deeltijd.

Gezondheids- en welzijnszorg (CBS-definitie)

- behandeling in algemene en gespecialiseerde ziekenhuizen;
- geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg, eventueel in combinatie met overnachting;
- behandeling door medische en paramedische praktijken;
- ondersteunende activiteiten voor de gezondheidszorg, door bijvoorbeeld laboratoria en ambulancediensten;
- verpleging, verzorging of begeleiding met huisvesting door bijvoorbeeld verpleeg- en verzorgingshuizen of via begeleid wonen;

- welzijnszorg, zoals thuiszorg, lokaal welzijnswerk en hulp aan gehandicapten en ouderen;
- kinderopvang.

Hoge functies

Hoge functies zijn gedefinieerd als de functies die qua fulltime bezoldiging vallen in de bovenste tien procent van de inkomens.

Instroom

Het aantal en aandeel nieuwe werknemers dat in het verslagjaar in dienst getreden is t.o.v. van het gemiddelde aantal personen. Werknemers die in dienst treden i.v.m. een reorganisatie, bijvoorbeeld omdat een dienst verzelfstandigd wordt, worden niet in de instroom meegenomen.

Loonsom

Voor het bepalen van de loonsom is gebruikt gemaakt van de loonopgave van december. Met behulp van die opgave is een raming gemaakt van de totale loonsom in de sector. Deze geraamde loonsom is inclusief vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en eventueel andere specifieke sectorale looncomponenten, als ook werkgeverspremies: ABP, WIA ed. De loonsom is niet gecorrigeerd voor de inflatie.

Niet-westerse allochtonen

Personen met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. (CBS definitie)

Onderwijs (CBS-definitie)

- alle vormen van openbaar en particulier onderwijs, op elk niveau en voor elk beroep, zowel mondeling en schriftelijk als via radio en televisie. Zowel het onderwijs door de instellingen op de verschillende niveaus van het normale schoolstelsel als volwassenen-educatie, alfabetiseringsprogramma's e.d. Volwasseneneducatie waarvan de inhoud vergelijkbaar is met die van het onderwijs op een specifiek niveau wordt bij dat niveau ingedeeld. Op ieder niveau van het initiële onderwijs omvatten de klassen het speciale onderwijs aan lichamelijk of geestelijk gehandicapte leerlingen.

Deze sectie omvat ook:

- het overige onderwijs, zoals autorij scholen.

Deze sectie omvat niet:

- hoofdzakelijk op ontspanning gericht onderwijs, zoals bridge- en golflessen, dansonderwijs

Onderwijs en Wetenschappen

Het taakveld Onderwijs en Wetenschappen omvat de sectoren Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs, Onderzoekinstellingen en Universitair Medische Centra.

Openbaar bestuur

Onder het taakveld Openbaar bestuur vallen de sectoren Rijk, Gemeenten, Provincies, Rechterlijke Macht en Waterschappen.

Openbaar bestuur en overheidsdiensten (CBS-definitie)

Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen

Deze sectie omvat:

- eenheden die deel uitmaken van de lagere of centrale overheid en die tot een goede werking van het bestuur van de samenleving bijdragen en ook het beheer van de verplichte sociale verzekeringsregelingen;
- defensie, justitie, politie, buitenlandse zaken enzovoort;
- het algemeen openbaar bestuur (bijvoorbeeld uitvoerende, wetgevende, financiële taken enzovoort op alle bestuursniveaus) en het toezicht op het economische en sociale leven;
- provincies en gemeentes;
- het beheer van de verplichte socialeverzekeringsregelingen.

Activiteiten die elders in de SBI zijn geassocieerd vallen niet onder afdeling 75, ook al worden zij door overheidsinstanties uitgevoerd. Enkele voorbeelden:

- het beheer van het onderwijsstelsel (d.w.z. regelgeving, inspecties, onderwijsprogramma's) valt onder deze sectie O, maar het onderwijs zelf valt onder afdeling 85 'Onderwijs';
- militaire en penitentiaire ziekenhuizen worden ingedeeld bij afdeling 86 'Gezondheidszorg';
- inzameling en verwerking van afvalwater en afval valt onder afdeling 38 'Milieudienstverlening'.

Totaal Nederland (CBS-definitie)

Alle werkzame personen, namelijk alle mensen die in Nederland wonen en een betaalde werkring hebben.

Totaal Nederland (alle economische activiteiten) (CBS-definitie)

Deze categorie is een samenstelling van categorieën:

- A Landbouw, bosbouw en visserij
- B Winning van delfstoffen
- C Industrie
- D Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
- E Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering

- F Bouwnijverheid
- G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
- H Vervoer en opslag
- I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking
- J Informatie en communicatie
- K Financiële instellingen
- L Verhuur van en handel in onroerend goed
- M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening
- N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening
- O Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen
- P Onderwijs
- Q Gezondheids- en welzijnszorg
- R Cultuur, sport en recreatie
- S Overige dienstverlening
- T Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik
- U Extraterritoriale organisaties en lichamen

Totaal Overheid en Onderwijs

De veertien arbeidsvoorwaardelijke overheidssectoren (Rijk, Gemeenten, Provincies, Rechterlijke Macht, Waterschappen, Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs, Onderzoekinstellingen, Universitair Medische Centra, Defensie en Politie) vormen in deze publicatie het Totaal Overheid en Onderwijs.

Uitstroom

Het aantal en aandeel uitgestroomde werknemers dat in het verslagjaar uit dienst getreden is t.o.v. van het gemiddelde aantal personen. Werknemers die uit dienst treden i.v.m. een reorganisatie, bijvoorbeeld omdat een dienst verzelfstandigd wordt, worden niet in de uitstroom meegenomen.

Veiligheid

Onder het taakveld Veiligheid vallen de sectoren Defensie en Politie.

Werkzame personen

Werkzame personen zijn alle mensen in de leeftijd van 15 jaar en ouder die in Nederland wonen en een betaalde werkkring hebben ongeacht de omvang daarvan. Zij kunnen zowel in Nederland als bij een in het buitenland gevestigd bedrijf werkzaam zijn.

Zelfstandige bestuursorganen

Een zelfstandig bestuursorgaan is een orgaan op het niveau van de centrale overheid, dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan de minister. De informatie in deze publicatie beperkt zich tot de zelfstandige bestuursorganen die destijds zijn geoormerkt voor het Programma Vernieuwing Rijksdienst.

Ziekteverzuim (CBS-definitie)

Het ziekteverzuimpercentage is het totaal aantal ziektedagen van de werknemers, in procenten van het totaal aantal beschikbare (werk-/kalender)dagen van de werknemers in de verslagperiode.

Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim langer dan een jaar en exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof.

Colofon

Dit is een uitgave van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Directoraat- generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties, directie Arbeidszaken Publieke Sector.

Turfmarkt 147
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ontwerp en drukwerk

Grafisch Buro van Erkelens, Den Haag
www.burovanerkelens.nl

Productiebegeleiding en databeheer

Internetspiegel, ICTU
Wilhelmina van Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag

Postbus 84011
2508 AA Den Haag

© September 2014